

Noțiuni introductive privind contabilitatea instituțiilor bugetare

- ▶ In anul 1494 a apărut prima lucrare de contabilitate(Luca Paciolo)
- ▶ **Contabilitatea :**
 1. arta ținerii registrelor (socotelilor)
 2. presupune o anumită tehnică de înregistrare
 3. o știință socială grupa științelor de gestiune
 4. limbaj de comunicare (limba afacerilor)
 5. un joc social(acționari, conducerea unității, contabili)
- ▶ **Legea nr. 82 din 1991 Legea contabilității cu modificările și completările ulterioare**

Definirea contabilității .Argumentele care susțin concepția conform căreia contabilitatea este o știință sunt următoarele:

- ▶ are un obiect propriu;
- ▶ dispune de o metodă specifică;
- ▶ descoperă legi și legități proprii;
- ▶ are un vocabular propriu.
- ▶ Contabilitatea poate fi concepută și ca *sistem informațional care cuantifică și prelucrează datele iar apoi transmite informațiile financiare* relative la o entitate economică, informații ce sunt utile în procesul de luare a *deciziilor*.
- ▶ Schematic sistemul informațional contabil se poate prezenta astfel:
 - ▶ *datele* reprezintă *intrările* în sistemul contabil, iar *informațiile* prelucrate, utile factorilor de decizie, reprezintă *ieșirile* din sistem.

Caracteristicile calitative ale informațiilor contabile.

- ▶ Comitetul pentru Standarde de Contabilitate Internațională (I.A.S.C.) precizează cele patru caracteristici principale care determină utilitatea informațiilor furnizate de situațiile financiare:
- ▶ inteligibilitatea;
- ▶ relevanța;
- ▶ credibilitatea;
- ▶ comparabilitatea.[\[1\]](#)

[\[1\]](#) Cadrul general de întocmire și prezentare a situațiilor financiare elaborat de Comitetul pentru Standarde de Contabilitate Internațională, (paragraful 2.4), Monitorul Oficial nbr.480/4 oct.1999 pag.38

Utilizatorii informației contabile .Contabilul modern este implicat nu numai în ținerea registrelor (evidența contabilă) ci și într-o serie de activități ce implică planificarea, soluționarea unor probleme, control, orientare a acțiunilor, evaluare, verificare și audit. Prin urmare, el trebuie să țină cont de necesitățile fundamentale ale utilizatorilor informației contabile, fie interni fie externi.

- ▶ Putem afirma că existența și dezvoltarea unei firme depinde de informațiile furnizate de sistemul informațional contabil utilizatorilor săi interni și externi. Mărimea unei organizații determină complexitatea și volumul informațiilor contabile furnizate managementului în scop decizional în probleme ce vizează cumpărările, producția, angajările, împrumuturile și procesul de investiții.
- ▶ Din categoria *utilizatorilor interni* fac parte angajații. Din punct de vedere al tipului de informații solicitate, am putea separa managerii de restul personalului angajat. Managerii, direct răspunzători de situația firmei în fața acționarilor sau a investitorilor, doresc informații privitoare la gestiunea curentă a firmei în vederea fundamentării deciziei de investiții și finanțare.
- ▶ *Utilizatorii externi* sunt reprezentați de investitori, creditorii financiari, furnizorii și alți creditori comerciali, clienții, guvernul și instituțiile sale precum și publicul.

- ▶ Sistemul de contabilitate din țara noastră este organizat după *concepția dualistă* ceea ce înseamnă că își organizează conturile astfel încât delimitează într-un circuit distinct pe cele care au ca obiect înregistrarea schimburilor și relațiilor cu terții precum și rezultatele financiare și într-un alt circuit conturile care înregistrează producția, costurile și rentabilitatea produselor, lucrărilor și serviciilor executate. Se formează astfel circuitul contabilității financiare sau generale și circuitul contabilității de gestiune.
- ▶ **Contabilitatea financiară (generală)** are ca obiect înregistrarea tranzacțiilor entității cu mediul ei extern pentru determinarea periodică și sintetică a situației patrimoniale și financiare cât și a rezultatului operațiilor efectuate asigurând întocmirea documentelor de sinteză contabilă. [1] Aceste documente oferă utilizatorilor externi imaginea sintetică, fidelă și retrospectivă a situației entității.
- ▶ **Contabilitatea de gestiune (managerială)** are ca scop principal controlul factorilor de producție în vederea obținerii de produse, lucrări și servicii de calitate, cu costuri raționale. Prin urmare, aceasta se organizează de fiecare unitate patrimonială în funcție de specificul activității ei și de necesitățile proprii. Ea are ca obiective principale:
 - ▶ calcularea costurilor de producție;
 - ▶ stabilirea rezultatelor și a rentabilității produselor obținute, a lucrărilor executate;
 - ▶ întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli pe feluri de activități, urmărirea și controlul acestuia în vederea cunoașterii rezultatelor și furnizarea datelor necesare fundamentării deciziilor privind gestionarea patrimoniului.

Sfera de acțiune a contabilității

- ▶ Conform Legii contabilității au obligația să organizeze și să conducă contabilitate proprie următoarele tipuri de unități patrimoniale:
- ▶ societățile comerciale;
- ▶ societățile/companiile naționale;
- ▶ regiile autonome;
- ▶ institutele naționale de cercetare-dezvoltare;
- ▶ societățile cooperatiste;
- ▶ instituțiile publice;
- ▶ asociațiile;
- ▶ celorlalte persoane juridice cu și fără scop lucrativ;
- ▶ persoanele fizice autorizate să desfășoare activități independente.

Unitățile patrimoniale în care se conduce și se realizează contabilitatea se împart în:

- ▶ unități economice;
- ▶ instituții publice;
- ▶ organizații obștești.

OBIECTUL CONTABILITATII

Cuantificarea operatiilor economice

- ▶ Contabilitatea reprezintă un sistem informațional care cuantifică, prelucrează și transmite informații financiare.
- ▶ Operațiile (tranzacțiile) economice reprezintă evenimente (fapte) economice ce influențează situația financiară a unei unități patrimoniale. Unitățile patrimoniale pot derula zilnic sute sau chiar mii de operațiuni.

Exemple de operațiuni ce nu implică un schimb propriu-zis pot fi: pierderi cauzate de incendii, inundații, explozii și furt, uzura și degradarea fizică a mașinilor și utilajelor, ca și acumularea zilnică a dobânzilor.

Valoarea tuturor operațiunilor economice este înregistrată într-o anumită monedă. Pentru aceasta se folosește noțiunea de exprimare bănească.

Unitatea monetară utilizată de o întreprindere depinde de țara în care aceasta își

desfășoară activitatea. O întreprindere este considerată **entitate distinctă**, separată nu numai de creditorii și clienții săi, ci și de proprietarul sau proprietarii săi.

- ▶ **Patrimoniul** este format din totalitatea drepturilor și obligațiilor cu valoare economică, aparținând unui subiect de drepturi și obligații (unei persoane fizice sau juridice – denumită titular de patrimoniu) precum și din totalitatea bunurilor cu valoare economică la care acestea se referă.

Obiectul contabilității este reflectat din cele două puncte de vedere:

- ▶ sub aspect de evidență, pentru care se utilizează termenul de *mijloace*; și
- ▶ sub aspect de proveniență sau destinație, pentru care se folosește termenul de *resurse*. Fiind vorba de aceeași substanță reflectată din puncte de vedere distincte este firesc să avem echilibrul:

$$\text{MIJLOACE} = \text{RESURSE}$$

- ▶ **Bilanțul** este acel calcul de sinteză al contabilității care prezintă la un moment dat, exprimată în bani, situația economico-financiară a unui perimetru contabil punând față în față activul cu pasivul.
- ▶ **Activul** este, deci, acea parte a bilanțului în care sunt reflectate mijloacele și posturile rectificative asupra resurselor (posturi rectificative de activ contra pasiv).
- ▶ **Pasivul** este partea bilanțului în care sunt reflectate resursele și posturile rectificative asupra mijloacelor (posturi rectificative de pasiv contra activ).
- ▶ La nivelul bilanțului se stabilește echilibrul:

$$\text{ACTIV} = \text{PASIV}$$

- ▶ **Activele** reprezintă “*resurse controlate de întreprindere ca rezultat al unor evenimente trecute și de la care se așteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere*”.
- ▶ Activele reprezintă totalitatea drepturilor pe care le are un titular de patrimoniu. Aceste drepturi îmbracă forma drepturilor de proprietate și a drepturilor de creanță.
- ▶ **Drepturile de proprietate** sunt formate din totalitatea bunurilor economice (tangibile și intangibile) asupra cărora se exercită un drept de proprietate.
- ▶ **Drepturile de creanță** reprezintă drepturile aparținând unei persoane (creditorul) de a pretinde altei persoane (debitorului) să-și îndeplinească o anumită obligație: să dea sau să nu dea; să facă sau să nu facă ceva.
- ▶ *Datoriile* se referă la “*obligații actuale ale entității ce decurg din evenimente trecute și prin decontarea cărora se așteaptă să rezulte ieșiri de resurse care încorporează beneficii economice*”.
- ▶ *Capitalul propriu sau situația netă* constituie “*interesul rezidual al acționarilor în activele unei entități după deducerea tuturor datoriilor sale*”.
- ▶ Datoriile și capitalurile proprii formează pasivul bilanțier.
- ▶ *Pasive* reprezintă toate datoriile (obligațiile) titularului de patrimoniu. Termenul desemnează atât datoriile interne (față de proprietar), denumite *pasive interne*, cât și cele față de terțe persoane, denumite *pasive externe*.

PATRIMONIU	
Ce <u>posedă</u> <u>titlul</u> de <u>patrimoniu</u> :	Ce <u>datorează</u> <u>titlul</u> de <u>patrimoniu</u> :
<ul style="list-style-type: none"> - bunuri economice (drepturi de proprietate) - creanțe (sume de încasat) 	<ul style="list-style-type: none"> - datorii față de terți
ACTIVE	PASIVE

Prin urmare, ecuația devine: Active = Pasive

Sintetizăm cele prezentate până acum astfel:

Patrimoniu			
Active (utilizări)		Pasive (resurse)	
Totalitatea bunurilor și a creanțelor care au valoare economică		De unde provin aceste resurse, de cine sunt ele finanțate?	
		<ul style="list-style-type: none"> - resurse proprii (capitaburi proprii) - resurse străine (datorii) 	
Utilizări pe termen lung (active imobilizate)	Utilizări pe termen scurt (active circulante)	Pe ce perioadă de timp beneficiază unitatea de aceste resurse?	
		<ul style="list-style-type: none"> - resurse stabile (peste 1 an) - resurse temporare (sub 1 an) 	
CAPITAL FIX	CAPITAL CIRCULANT	CAPITAL PROPRIU	CAPITAL STRAIN

Definiția contabilității face trimitere și la rezultatele obținute ca urmare a administrării unei afaceri. Capitalul propriu este influențat atât de investițiile și retragerile proprietarilor, cât și de operațiunile care generează venituri și cheltuieli.

Capitalul propriu mai poartă denumirea și de *situație netă (sau activ net)*, adică totalitatea obligațiilor entității respective față de proprietari.

Patrimoniu			
Active (utilizări)		Pasive (resurse)	
Totalitatea bunurilor și a creanțelor care au valoare economică		De unde provin aceste resurse, de cine sunt ele finanțate?	
		<ul style="list-style-type: none"> - resurse proprii (capitaburi proprii) - resurse străine (datorii) 	
Utilizări pe termen lung (active imobilizate)	Utilizări pe termen scurt (active circulante)	Pe ce perioada de timp beneficiază unitatea de aceste resurse?	
		<ul style="list-style-type: none"> - resurse stabile (peste 1 an) - resurse temporare (sub 1 an) 	
CAPITAL FIX	CAPITAL CIRCULANT	CAPITAL PROPRIU	CAPITAL STRAIN

Rezultatele financiare

- ▶ “Rezultatul poate fi o mărime valorică pozitivă, denumită profit sau beneficiu, atunci când veniturile sunt mai mari ca cheltuielile, sau o mărime valorică negativă, denumită pierdere, în situația inversă”.^[1]
- Deci, alături de patrimoniu considerat obiect al contabilității, și efectul mișcării, respectiv al transformării lui prin operații care generează fie cheltuieli, fie venituri, intră în obiectul aceleiași contabilități.
- ▶ **Veniturile** constituie creșteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creșteri ale activelor ori descreșteri ale datoriilor, care se concretizează în creșteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din contribuții ale acționarilor.
 - ▶ **Cheltuielile** reprezintă diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de ieșiri sau scăderi ale activelor ori creșteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către acționari.
 - ▶ Atât cheltuielile cât și veniturile înregistrate în contabilitate se închid prin rezultatul exercițiului. Ca atare, rezultatul exercițiului, respectiv profitul sau pierderea, se determină ca diferență între veniturile și cheltuielile exercițiului, indiferent de data încasării sau plății lor.

▶ Rezultatul exercițiului poate face obiectul unor ecuații de echilibru, cum ar fi determinarea lui pe baza conturilor de rezultate:

$$\text{Rezultat} = \text{Venituri} - \text{Cheltuieli}$$

^[1] Feleagă N., Ionișcu I., *Contabilitate financiară*, vol. I, Editura Economică București, 1998, pag. 105